

ВИЯВЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ

in information technology]. *Teaching Process: Theory and Practice*: Coll. Science. Papers. Kyiv: "EKMO", vol. 2, pp. 59–75. [in Ukrainian].

4. Pranov, V.M. & Rassokhina, T.V. (2011). *Postroenie informatsionnoy obrazovatelnoy sredy v vuze* [Building an information educational environment in the university]. Journal RMAT. Publishing: mezhdunarodnaya akademiya turizma, no. 2(2), pp. 134–141. [in Russian].

5. Pro Kontseptsiiu Natsionalnoi prohramy informatyzatsii. Verkhovna Rada Ukrainy. (1998).

[About the Concept of National Programming and Informatization]. Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/75/98-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].

6. Tryus, Yu.V. & Herasyenko, I.V. (2012). *Kombinovane navchannya yak innovatsiyna osvitnya tekhnolohiya u vyshchii shkoli* [Combined learning as an innovative educational technology in higher education]. *Theory and methods of e-learning: a collection of scientific papers*, vol. 3, Kryvyi Rih: Vydavnychiy viddil NmetAU, pp. 299–308. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 25.05.2017

УДК 37.013.42

Наталія Борбич, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри психолого-педагогічних дисциплін Луцького педагогічного коледжу

ВИЯВЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ

У статті розглянуто сутність поняття "педагогічні умови". Визначено педагогічні умови, які реалізують структуру формування соціальної компетентності студентів педагогічних коледжів: модифікація змісту навчально-виховного процесу; ефективні методи і форми навчально-виховної роботи в коледжі; вплив соціально-педагогічних чинників формування соціальної компетентності студентів; ефективне управління формуванням соціальної компетентності студентів педагогічних коледжів. Представлені умови у повній мірі реалізують завдання, що сприяють формуванню соціальної компетентності студентів педагогічних коледжів.

Ключові слова: майбутній вчитель початкових класів, педагогічні умови, студенти педагогічних коледжів, формування соціальної компетентності.

Літ. 10.

Наталья Борбич, кандидат педагогических наук, заведующий кафедрой психолого-педагогических дисциплин Луцкого педагогического колледжа

ВЫЯВЛЕНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ УСЛОВИЙ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОЦЕССА ФОРМИРОВАНИЯ СОЦИАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КОЛЛЕДЖЕЙ

В статье рассмотрено сущность понятия "педагогические условия". Определены педагогические условия, которые реализовывают структуру формирования социальной компетентности студентов педагогических колледжей: модификация содержания учебно-воспитательного процесса; методы и формы учебно-воспитательной работы в колледже; влияние социально-педагогических факторов формирования социальной компетентности студентов педагогических колледжей. Представленные условия в полной мере реализуют задачи, способствующие формированию социальной компетентности студентов педагогических колледжей.

Ключевые слова: будущий учитель начальных классов, педагогические условия, студенты педагогических колледжей, формирование социальной компетентности.

Nataliya Borbych, Ph.D. (Pedagogy), Head of the Psychological and Pedagogical Disciplines Department Lutsk Pedagogical College

THE IDENTIFICATION OF THE PEDAGOGICAL CONDITIONS OF THE REALIZATION OF PROCESS OF FORMING THE SOCIAL COMPETENCE OF STUDENTS OF PEDAGOGICAL COLLEGES

The author focuses an attention on the fact that the formation of social competence is a continuous process and consciously influences the minds of students, in order to prepare them to the educational activities, the social development, an evaluative assimilation system of scientific knowledge about the society, people of themselves, the relationships between people, the formation of interpersonal interaction skills, and communicative skills.

ВИЯВЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ

The author researches the concept "pedagogical conditions" and defines the pedagogical conditions that implement the structure of formation of social competence of students of pedagogical college:

- the qualification of the content of educational process is aimed at mastering the conscious social knowledge, the formation of values, the development of skills of social interaction, the constructive interpersonal and socially enriching experience, an adequate competent, the social behavior;

- the effective forms and methods of educational work in college, that provide the subject-subject interaction of all participants of educational process in order to develop the social maturity of the student's personality, the social intelligence, the communicative tolerance, an empathy, reflection, the social activity and the ability to self-regulation;

- the impact of social and educational factors on the formation of social competence of students (the educational environment of pedagogical college, norms, rules, traditions, the organization of students' leisure, the involvement into the volunteer work);

- the effective management of students of pedagogical colleges and formation of social competence.

The author presents the implementation tasks that contribute to the formation of social competence of students of pedagogical colleges. As much as the outlined interaction conditions must be considered the changes of the levels of social competence of students of college, the complex of pedagogical conditions should ensure the development of social competence, and its internal dynamic in the process of training, determine the changes that allow students to move from one level of its formation to another.

Keywords: *a future teacher of primary school, the pedagogical conditions, the students of pedagogical colleges, the formation of social competence.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку держави особливої ваги набуває проблема пошуків шляхів оптимізації соціального становлення підростаючого покоління, формування його життєвої компетентності як передумови на шляху особистості до успішного самоствердження та взаємодії із соціальним середовищем.

Спираючись на низку державних документів, таких, як Конституція України, Закони України "Про освіту", "Про загальну середню освіту", "Про вищу освіту" визначено стратегічними завданнями освіти всебічний розвиток особистості, її інтелектуальних здібностей, здатності реалізувати себе в дослідницькій діяльності, що сприяє відповідній підготовці майбутнього фахівця. Саме майбутніх фахівців система вищої професійної освіти повинна забезпечити ефективним інструментарієм щодо їх життєвої адаптації в мінливих соціальних умовах, сформувати ціннісні установки та практичні вміння ефективної взаємодії й соціально компетентної поведінки, які реально підтримують будь-які соціально-рольові функції, значущі для життєдіяльності людини і суспільства, здатність продуктивно взаємодіяти із соціальним середовищем, постійно самовдосконалюватися.

Теоретичне дослідження формування соціальної компетентності студентів педагогічних коледжів дало змогу виявити особливості їх формування, які зумовлені, по-перше, сенситивністю старшого підліткового віку (або раннього юнацького), який нерозривно пов'язаний із вибором життєвої позиції, становленням ідентичності, пізнанням внутрішнього світу й зумовленою цим потребою самовизначення у житті (формується соціальна зрілість), розвитком соціального мислення і

саморегуляцією поведінки, розширенням рольового репертуару. По-друге, соціальна компетентність залежить від успішності протікання процесу соціалізації студента в нових умовах середовища педагогічного коледжу, де він включається в особливу систему взаємовідносин, спілкування з педагогами різного профілю, з дорослими людьми, ровесниками, займаючи серед них нове місце і виконуючи нові функції.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Здійснивши аналіз літератури [2; 3; 7] проблема оцінювання компетентнісного рівня студента є новою і доволі непростюю. Така ситуація зумовлена насамперед тим, що компетентність особистості є складним багатофакторним утворенням. Виходячи з розуміння компетентності як набутої характеристики особистості, що охоплює усі сфери її життєдіяльності, розроблення інструментарію оцінювання рівня набуття даної характеристики відбувається шляхом використання різних вимірників.

Соціальна компетентність студентів педагогічних коледжів – це багатоаспектний процес соціального становлення особистості, який спрямований на розвиток когнітивного, мотиваційно-ціннісного, діяльнісного та рефлексивного компонентів соціальної компетентності, що сприяють ефективній реалізації соціально-компетентної діяльності студентів. Соціальна компетентність студентів педагогічних коледжів можна вважати якісним ступенем розвитку їх особистості в умовах конкретного соціального середовища, що забезпечує творче активне входження студентів у різні види діяльності (навчальної, самотворчої, громадсько-корисної, волонтерської, науково-пошукової) і сприяє їх соціально-професійному зростанню. Що активніше формується соціальна

ВИЯВЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ

компетентність особистості студента, то вищим стає його соціальний потенціал, а це, відповідно, сприяє й зростанню соціальної компетентності оточуючого його середовища.

Метою статті є виявлення педагогічних умов, які сприяли б реалізації процесу формування соціальної компетентності студентів педагогічних коледжів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування соціальної компетентності – це процес неперервного, свідомо здійснюваного впливу на свідомість студента, з метою підготовки його до педагогічної діяльності, соціального розвитку, оцінного засвоєння системи наукових знань про суспільство, людей, про себе, взаємини між людьми, формування умінь міжособистісної взаємодії, комунікативності тощо. Саме тому мету формування соціальної компетентності ми вбачаємо у створенні необхідних умов для набуття студентом умінь і виконання соціальних ролей, виявлення соціальної активності особистості, готовності студента до повноцінної реалізації себе в суспільстві як професіонала, громадянина тощо.

Цілісне уявлення ефективного процесу формування соціальної компетентності, обґрунтування його структурних і функціональних компонентів, критеріїв та рівнів сформованості стало теоретичним підґрунтям для виявлення комплексу педагогічних умов формування соціальної компетентності студентів педагогічних коледжів. У енциклопедичній літературі зазначається, що умова – це “необхідна обставина, яка робить можливим здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь” [6, 1506]. До умов зазвичай відносять зовнішні і (або) внутрішні обставини, те, від чого що-небудь, залежить [9].

Педагогічні умови, на думку О. Кутькіної, це “зовнішні обставини, що здійснюють істотний вплив на протікання педагогічного процесу, і які меншою чи більшою мірою свідомо сконструйовані педагогом” [8, 16]. Ю. Бабанський педагогічні умови визначає як “ситуацію, в якій компоненти навчального процесу репрезентовані в найліпшій взаємодії, і яка дає можливість викладачу плідно викладати, керувати навчальним процесом, а студентам успішно навчатися” [10]. І. Бахов визначає педагогічні умови як “комплекс взаємодіючих мір, навчально-виховного процесу”, які спрямовані на формування певної компетентності та, які “забезпечують перехід на більш високий рівень її сформованості” [1, 314].

Отже, педагогічні умови формування соціальної компетентності студентів педагогічних

коледжів ми визначаємо як зовнішні обставини, які впливають на формування соціальної компетентності студентів, забезпечують перехід на більш високий рівень її сформованості та є основою для подолання недоліків організації навчального виховного процесу педагогічних коледжів.

На нашу думку, формуванню соціальної компетентності студентів педагогічних коледжів сприятимуть такі взаємопов'язані педагогічні умови:

- модифікація змісту навчально-виховного процесу, спрямованого на усвідомлене засвоєння студентами соціальних знань, формування системи цінностей, розвитку вмінь і навичок соціальної взаємодії, конструктивного міжособистісного спілкування, збагачення життєвого й соціального досвіду, адекватної соціально компетентної поведінки;

- ефективні форми і методи навчально-виховної роботи в коледжі, які забезпечують суб'єкт-суб'єктну взаємодію всіх учасників педагогічного процесу з метою формування соціальної зрілості особистості студента, його соціального інтелекту, соціальної фасилітативності, комунікативної толерантності, емпатії, рефлексії, соціальної активності та здатності до саморегуляції;

- вплив соціально-педагогічних чинників формування соціальної компетентності студентів;
- ефективне управління формуванням соціальної компетентності студентів педагогічних коледжів [4, 111].

Впровадження першої педагогічної умови формування соціальної компетентності студентів педагогічних коледжів полягатиме у творенні життєво активної особистості через конструювання такого змісту навчання і виховання студентської молоді, який би найбільшою мірою сприяв формуванню в них соціально значущих здібностей, а також через забезпечення єдності соціального й професійного розвитку, готовності вирішувати професійні завдання, пов'язані із суспільною природою людини, і реалізуються крізь призму навчально-виховної роботи з формування соціальної компетентності, систему виховних і позааудиторних заходів у коледжі, а також забезпечення перетворюючої діяльності та саморегуляції студентів. Реалізація цієї педагогічної умови обумовлює впровадження у навчально-виховний процес коледжу вибіркової навчальної дисципліни “Формування соціальної компетентності майбутнього вчителя” [5, 16–31], а також доповнення планів виховної роботи коледжу та кураторів академічних груп системою

ВИЯВЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ

виховних заходів, годин спілкування, тренінгів, передбачених програмою спецкурсу.

Виконання завдань формування соціальної компетентності студентів, передбачених *другою педагогічною умовою*, здійснюватиметься через реалізацію сукупності форм, методів і засобів, які є складовими різноманітних особистісно зорієнтованих технологій діяльності викладача. З метою ефективного формування соціальної компетентності студентів педагогічних коледжів варто підбирати такі форми та методи роботи зі студентською молоддю, які б максимально створювали можливість для її соціального вдосконалення, сприяли б формуванню життєвого самовизначення, розвитку людяності, толерантності, поваги до інших, бажання творити, бути активним учасником усіх суспільних процесів. Зміна пріоритетів у сучасній освіті спричинила перехід до педагогіки партнерства, співробітництва, співтворчості, суб'єкт-суб'єктних стосунків між викладачем і студентами. Сучасний педагог має бути не стільки джерелом знань та суб'єктом контролю, скільки організатором самостійної активної пізнавальної діяльності студентів, їх консультантом і помічником.

Ми передбачуємо, що дієвим у формуванні соціальної компетентності буде впровадження у навчальний процес, як традиційних методів навчання – бесіда, лекція (лекція-бесіда, лекція-диспут, проблемна лекція, лекція з розгляду конкретних ситуацій), семінарські заняття, робота з книгою тощо, так і низки інтерактивних методів та прийомів роботи зі студентами – метод кейсів, модерації, проектів, “сократівський діалог”, дебатів, моделювання конкретних ситуацій, “Дерево рішень”, дискусія у стилі телевізійного ток-шоу й у формі симпозіуму, метод “Мозкової атаки”, “Човниковий метод”; аналіз публічних виступів, використання радіо-телевізійних програм та ін.

У позааудиторній навчально-виховній роботі зі студентами варто використовувати комплекс індивідуальних (участь студентів у науково-дослідній роботі, в конкурсах і олімпіадах із суспільствознавчих та педагогічних дисциплін; запровадження індивідуальних планів навчання), колективних (виховні години в академічних групах, відверті розмови, тематичні конференції, тренінги, диспути, проблемні семінари, круглі столи, рольові ігри тощо) та групових (“Євроклуб”, дискусійний клуб “Еврика”, Клуб інтелектуалів, Клуб волонтерів “Надія” та ін.) форм роботи.

На формування соціальної компетентності

студентів педагогічних коледжів впливають соціально-педагогічні чинники, які визначені нами як наступна *педагогічна умова*. Серед соціальних чинників ми визначаємо навчально-виховне середовище педагогічного коледжу, норми, правила поведінки, традиції, організацію дозвілля студентів, залучення їх до волонтерської роботи та ін.

У навчально-виховному середовищі коледжу створюються умови для гармонізації соціального та індивідуального в процесі розвитку особистості, соціального становлення, входження особистості в соціум, а також, чи не найголовніше, поліпшуються соціальні умови навчання і виховання, оскільки майбутні вчителі початкових класів мають бути готові до виховання свідомих громадян країни та повноцінного існування в умовах соціального середовища.

Як зазначає І. Зарубінська [7], важливим чинником становлення та розвитку соціально компетентної поведінки особистості є самоосвіта і самовиховання – свідомо діяльність людини, спрямована на формування, вдосконалення своїх якостей відповідно до соціальних чи індивідуальних цінностей, інтересів, цілей, які складаються під впливом умов життя та суспільного виховання. Важливість самовиховання з метою розвитку соціальної компетентності студентів коледжів визначається безперервністю цього процесу та необхідністю гнучкої адаптації до суспільних умов і загальної соціальної ситуації розвитку суспільства. Специфіка самовиховання полягає в тому, що воно найбільшою мірою спирається на індивідуальні особливості людини, її нахили та потреби. Самовиховання визначає особливу цінність людини в контексті реалізації завдань розвитку соціальної компетентності студентів, адже соціально компетентна поведінка передбачає активізацію компенсаторних механізмів.

Формування соціальної активності, соціальної відповідальності, толерантності, альтруїзму за умови цілеспрямованої педагогічної діяльності у середовищі коледжу, на нашу думку, сприятиме формуванню соціальності особистості та її соціальної зрілості. Саме соціальність, як здатність взаємодіяти з соціальним світом, найефективніше формується в педагогічному середовищі коледжу, оскільки є можливість здійснювати всі функції педагогічної діяльності. Таке утворення відрізняється тим, що в ньому ефективно поєднується найбільша кількість педагогічних впливів, які уможливають виконання педагогічних завдань. Стосовно нашого дослідження, то ефективна навчально-виховна

ВИЯВЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ

діяльність реалізується в педагогічному середовищі, яке дозволяє діагностувати сформовані на той час ознаки соціальної компетентності та є фактором подальшого підвищення її рівня.

Наступною педагогічною умовою є ефективне управління формуванням соціальної компетентності студентів педагогічних коледжів з боку соціального педагога коледжу. Успішність реалізації цієї управлінської функції соціальним педагогом залежить від його професійної майстерності та соціальної компетентності, які є логічно взаємозалежними і взаємодоповнюючими одна одну. Як свідчить аналіз психолого-педагогічних джерел і досвіду практичної діяльності найголовнішою характеристикою професійної майстерності є гуманістична спрямованість особистості соціального педагога. Гуманістична спрямованість особистості – це спрямованість на особистість іншої людини. Педагогічна спрямованість особистості соціального педагога педагогічного коледжу багатоаспектна і містить, насамперед, ціннісні орієнтації: на себе – самоутвердження, на засоби педагогічного впливу, на студента, на мету навчально-виховної діяльності.

Специфікою діяльності соціального педагога коледжу визначаємо координування соціально-педагогічних впливів різних соціальних факторів та соціальних суб'єктів. Базуючись на духовних цінностях, соціальний педагог сприяє розширенню індивідуальної та суспільної свідомості до рівня глобальної, формуванню у майбутніх педагогів відповідального ставлення до людства, що актуалізує проблему ефективного розповсюдження соціальних духовних цінностей, та сприяє розширенню соціальної свідомості.

На підставі цих міркувань, ми акцентуємо увагу на тому, що саме соціальний педагог у процесі формування соціальної компетентності студентів має використовувати систему пізнавальних ситуацій, що спонукають майбутніх учителів до усвідомлення цілей, змісту і засобів професійної діяльності крізь призму культурної відповідності історичним і соціальним обставинам. Тому, у процесі становлення особистості як соціально компетентного професіонала, соціальному педагогу коледжу слід скоординувати діяльність всього педагогічного колективу на те, щоб становлення відбувалося як самовиховання, що планомірне формуванню визначених якісних новотворів, розвитку здібностей особистості, її спроможності певним чином реалізувати себе у суспільній діяльності.

Висновки з даного дослідження і

перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Представлені умови у повній мірі реалізують завдання, що сприяють формуванню соціальної компетентності студентів педагогічних коледжів. Оскільки результатом взаємодії окреслених умов слід вважати зміну рівнів сформованості соціальної компетентності студентів коледжу, то комплекс педагогічних умов має забезпечити розвиток соціальної компетентності, а її внутрішня динаміка в процесі професійної підготовки зумовить зміни, що дозволять студентам переходити з одного рівня її сформованості на інший. Важливим моментом у подальших кроках дослідження стане розкриття змістового наповнення процесу формування соціальної компетентності студентів педагогічних коледжів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бахов І. С. Педагогічні умови формування професійно-комунікативної компетентності перекладачів у системі вищої освіти / І. С. Бахов // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – Серія: Соціологія. Психологія. Педагогіка. – Додаток 4, том II (14). – К., 2009. – Тем. вип. № 3. – “Вища освіта у контексті інтеграції до європейського освітнього простору”. – С. 313–323.
2. Бахтеева С. С. Формирование социальной компетентности в процессе обучения иностранному языку в ВУЗе экономического профиля: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Бахтеева Світлана Станиславовна. – Казань, 2001. – 174 с.
3. Білоцерківська Н. Г. Формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів у процесі вивчення гуманітарних дисциплін: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Білоцерківська Наталя Геннадіївна. – Х., 2009. – 183 с.
4. Борбич Н. В. Формування соціальної компетентності студентів педагогічних коледжів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Борбич Наталя Віталіївна. – Луцьк, 2013. – 247 с.
5. Борбич Н. В. Формування соціальної компетентності студентів педагогічних коледжів: навч.-метод. посібник / Н. В. Борбич / за заг. ред. проф. П. М. Гусака. – Луцьк: Луцький педагогічний коледж, 2013. – 136 с.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і доповн.) / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ “Перуно”, 2005. – 1728 с.
7. Зарубінська І. Б. Формування соціальної компетентності студентів вищих навчальних закладів (теоретико-методичний аспект):

**ВИЯВЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ
СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ**

монографія / Ірина Борисівна Зарубінська. – К.: КНЕУ, 2010. – 348 с.

8. Кутькина О. П. Педагогические условия формирования медиакомпетентности будущих библиотечно-информационных специалистов: автореф. дис. на соискание уч. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.08 "Теория и методика профессионального образования" / О. П. Кутькина. – Барнаул, 2006. – 23 с.

9. Ожегов С. И. Словарь русского языка: около 53000 сл. / Сергей Иванович Ожегов; подбор. ред. Л. И. Скворцова. – 2–4-е изд., испр. – М.: ООО Мир и образование, 2003. – 1200 с.

10. Педагогика / под ред. Ю. К. Бабанского. – М.: Просвещение, 1983. – 608 с.

REFERENCES

1. Bakhov, I. S. (2009). *Pedahohichni umovy formuvannia profesiino-komunikatyvnoi kompetentnosti perekladachiv u systemi vyshchoi osvity* [Pedagogical conditions of forming professional-communicative competence of translators in the higher educational system]. The bulletin of Kyiv Taras Shevchenko National University. Series: Sociology. Psychology. Pedagogy. Vol. II (14), Kyiv, issue, no.3. "The higher education in the context of integration int" the European educational space. pp.313–323. [in Ukrainian].

2. Bahteeva, S. S. (2001). *Formirovanie sotsialnoy kompetentnosti v protsesse obucheniya inostrannomu yazyiku v VUZe ekonomicheskogo profilya* [Formation of social competence in learning a foreign language in high school of an economic profile]. *Candidate's thesis*. Kazan: 174 p. [in Russian].

3. Bilotserkivska, N.H. (2009). *Formuvannia sotsiokulturnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv u protsesi vyvchennia humanitarnykh dystsyplin* [The formation of the socio cultural competence of future teacher sin the process of studying humanitarian

disciplines]. *Candidate's thesis*. Kharkov, 183 p. [in Ukrainian].

4. Borbych, N. V. (2013). *Formuvannia sotsialnoi kompetentnosti studentiv pedahohichnykh koledzhiv* [Formation of social competence of students of pedagogical colleges]. *Candidate's thesis*. Lutsk: 247 p. [in Ukrainian].

5. Borbych, N. V. (2013). *Formuvannia sotsialnoi kompetentnosti studentiv pedahohichnykh koledzhiv: navch.-metod. posibnyk* [Formation of social competence of students of pedagogical colleges: a teaching manual]. Husak, P. M. (Ed.). Lutsk: Lutsk Pedagogical College, 136 p. [in Ukrainian].

6. Busel, V.T. (Ed.). (2005). *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy (z dod. i dopovn.)* [Great explanatory dictionary of modern Ukrainian language]. Kyiv, Irpin: VTF "Perun", 1728 p. [in Ukrainian].

7. Zarubinska, I. B. (2010). *Formuvannia sotsialnoi kompetentnosti studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv (teoretyko-metodychnyi aspekt): monohrafiia* [Formation of social competence of students in higher educational establishments (theoretical-methodological aspect)]. Kyiv: KNEU Publ., 348 p. [in Ukrainian].

8. Kutkina, O. P. (2006). *Pedagogicheskie usloviya formirovaniya mediakompetentnosti buduschih bibliotечно-informatsionnykh spetsialistov* [Pedagogical conditions of formation of media competence of future library and information professionals]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Barnaul, 23 p. [in Russian].

9. Ozhegov, S. I. (2003). *Slovar russkogo yazyika okolo 53000 sl.* [The Russian language Dictionary about 53000 words]. Skvortsova, L. I. (Ed.). Moscow: ООО Мир и образование, 1200 p. [in Russian].

10. Babanskogo, Yu. K. (Ed.). (1983). *Pedagogika* [Pedagogy]. Moscow: Prosveschenie, 608 p. [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 19.06.2017

"Практично в будь-якій області, – говорив професор Джеймс, – пристрасний інтерес до справи врятує вас. Якщо ви прагнете досягти результату, то майже напевно його досягнете. Якщо хочете стати багатим, то будете ним; якщо хочете стати вченим, ви їм станете; якщо хочете, щоб вас слухали, вас будуть слухати; якщо хочете стати краще, то станете краще. Тільки потрібно дійсно сильно захотіти цього, захотіти з усією силою, не бажаючи в той же самий час ще сотню-другу несумісних речей настільки ж сильно".

*Уільям Джеймс; взято з Дейл Карнегі
американський психолог, педагог та письменник*

